

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“ ” 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Культурно-пізнавальний туризм»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

(шифр і назва)

спеціальність 242 «Туризм»

(шифр і назва)

освітня програма «Туризм»

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова/ за вибором)

Інститут Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

28 серпня 2025 року, протокол №1

Розробник програми: Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

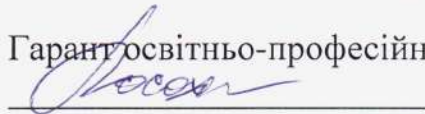
Протокол від 26 серпня 2025 року, № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туризм»

Гарант освітньо-професійної програми «Туризм»
доц. Іван ПОСОХОВ

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від 27 серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис)

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Культурно-пізнавальний туризм» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою курсу «Культурно-пізнавальний туризм» є формування у студентів системних знань про теоретичні засади, ресурсну базу та сучасні тенденції розвитку культурно-пізнавального туризму як складової креативної економіки та індустрій, а також вироблення практичних навичок аналізу, планування та управління розвитком культурного туризму на національному й регіональному рівнях.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Культурно-пізнавальний туризм» є:

- опанувати теоретичні основи культурно-пізнавального туризму, його цілі, завдання, проблематику та міждисциплінарні зв'язки;
- засвоїти категоріальний апарат культурного туризму та креативних індустрій, ознайомитися з моделями їх класифікації та секторальною структурою;
- проаналізувати роль культури у розвитку креативної економіки та туризму, з'ясувати умови й чинники формування культурного туризму.
- вивчити ресурсну базу культурно-пізнавального туризму, типологію культурних об'єктів та практик їх споживання туристами;
- розкрити специфіку сегментації культурного туризму (спадщина, тематичний, арт-, подієвий, екокультурний, туризм вражень, креативний туризм);
- зрозуміти принципи управління розвитком культурно-пізнавального туризму, зокрема роль креативних кластерів і середовищ у містах та дестинаціях;
- дослідити роль подієвого туризму як стратегії креативного розвитку регіонів, а також визначити ключових стейкхолдерів і етапи створення туристичного продукту;
- оцінити потенціал культурного туризму України, зокрема значення об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, інноваційні практики та перспективи подальшого розвитку;
- розвинути аналітичні й практичні навички роботи з інформаційними джерелами, складання інформаційних довідок, розробки стратегій та проєктів у сфері культурного туризму.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
26 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 пр. 10 семін.	год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
68 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
-	

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна
- формування загальних компетентностей:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК 6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

ФК 12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

ФК 13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

ФК 14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій різних країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

РН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

РН 11 Володіти державною та іноземною (ми) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

РН 14 Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

РН 20 Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

1.8. Пререквізити: дисципліна спирається на базові знання здобувачів з туризмознавства; історії та географії туризму; рекреації; економіки туристичного підприємства; управління в галузі туризму; маркетингу туризму; організації готельного та ресторанного господарства; організації анімаційної діяльності; організації туристичних подорожей та ін.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи культурно-пізнавального туризму

Тема 1. Цілі та завдання курсу, його проблематика

- 1.1. Цілі та завдання курсу, програма навчання
- 1.2. Основна проблематика дисципліни та її зв'язок з іншими дисциплінами
- 1.3. Характеристика літератури з культурного туризму та креативних індустрій та вимоги до складання екзамену

Тема 2. Роль культури в креативній економіці

- 2.1. Природа креативності та її значення в економіці
- 2.2. Сутність креативної економіки, передумови її виникнення
- 2.3. Вплив культури на економіку та туризм

Тема 3. Культурний туризм як складова креативних індустрій

- 3.1. Визначення культурного туризму та креативних індустрій
- 3.2. Моделі класифікації креативних індустрій
- 3.3. Характеристика секторів креативних індустрій
- 3.4. Тенденції розвитку креативних індустрій в Україні

Тема 4. Багаторівневий підхід до розуміння культурно-пізнавального туризму

- 4.1. Рівні культурного туризму.
- 4.2. Умови та чинники розвитку культурного туризму.
- 4.3. Тенденції розвитку культурного туризму.

Тема 5. Ресурсна база культурно-пізнавального туризму

- 5.1. Класифікація культурних об'єктів та процесів у культурно-пізнавальному туризмі.
- 5.2. Класифікація практик споживання культурних благ туристами як ресурсу культурного туризму.

Тема 6. Основні сегменти культурно-пізнавального туризму

- 6.1. Туризм спадщини (історико-культурний).
- 6.2. Тематичний туризм.
- 6.3. Арт-туризм.
- 6.4. Подієвий культурний туризм.
- 5.5. Туризм вражень.
- 5.6. Екокультурний туризм.
- 6.7. Креативний туризм.

Розділ 2. Управління розвитком культурно-пізнавального туризму

Тема 7. Формування креативного середовища міст

- 7.1. Креативне середовище: зміст і структура
- 7.2. Фактори формування креативного середовища міст
- 7.3. Проблеми та можливості розвитку креативного середовища міст

Тема 8. Креативні кластери і розвиток туризму в DESTИНАЦІЙ

- 8.1. Креативні кластери та творчі індустрії
- 8.2. Моделі розвитку творчих індустрій
- 8.2. Стратегія формування туристичного кластеру

Тема 9. Подієвий туризм як стратегія креативного розвитку регіону

- 9.1. Конкурентні переваги подієвого туризму та його класифікація
- 9.2. Основні стейкхолдери в процесі створення продукту культурного туризму
- 9.3. Основні етапи розробки стратегії створення і реалізації продукту подієвого туризму

Тема 10. Культурно-пізнавальний туризм: можливості для росту в Україні

- 10.1. Загальна характеристика культурної спадщини України.
- 10.2. Об'єкти Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО – маркери туристичної привабливості країни.
- 10.3. Інноваційні практики проектів культурного туризму.
- 10.4. Перспективи розвитку культурного туризму.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього о	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		Л	п	ін д	ср
Розділ 1. Теоретичні основи культурно-пізнавального туризму.										
Тема 1. Цілі та завдання курсу, його проблематика	10	2	2	-	6	5	-			5
Тема 2. Роль культури в креативній економіці	11	2	2	-	7	11	1			10
Тема 3. Культурний туризм як складова креативних індустрій	11	2	2	-	7	10	-			10
Тема 4. Багаторівневий підхід до розуміння культурного туризму	11	2	4		5	11	1			10
Тема 5. Ресурсна база культурно-пізнавального туризму	15	4	4	-	7	14	2			12
Тема 6. Основні сегменти культурно-пізнавального туризму	13	4	2		7	12	2			10
Разом за розділом 1	71	16	16		39	63	6			57
Розділ 2. Управління розвитком культурно-пізнавального туризму.										
Тема 7. Формування креативного середовища міст	10	2	2	-	6	13	1			12
Тема 8. Креативні кластери і розвиток туризму в дестинації	17	4	4	-	9	13	1			12
Тема 9. Подієвий туризм як стратегія креативного розвитку регіону	9	2	2	-	5	14	2			12
Тема 10. Культурно-пізнавальний туризм: можливості для росту в Україні	13	2	2		9	17	2			15
Разом за розділом 2	49	10	10		29	57	6			51
Усього годин	120	26	26	-	68	120	12	-		108

4. Теми семінарських та практичних занять

4.1. Теми семінарських занять

1.	Тема 1. Цілі та завдання курсу, його проблематика Опрацювання питань, підготовка доповідей з презентацією 1. Соціально-економічна сутність та особливості організації культурного туризму - Історичний огляд культурного туризму - Визначення культурного туризму - Міжнародні організації, залучені до культурного туризму - Культурний туризм, туризм спадщини та міжкультурний туризм - Розуміння продуктів культурного туризму - Культурні маршрути як продукти культурного туризму у віддалених дестинаціях 2. Культурний туризм, транскордонний розвиток та політика згуртованості ЄС 1. Причини створення макрорегіонів	2
----	---	---

	2. Культурний туризм і регіональний розвиток 3. Культурний туризм у макрорегіонах • Регіон Балтійського моря • Дунайський регіон • Адріатично-Іонічний регіон • Альпійський регіон Робота з виданням Council of Europe: <i>Cultural Tourism in the EU Macro-Regions: Cultural Routes to Increase the Attractiveness of Remote Destinations</i> / Routes4U Project. — Strasbourg; Brussels : Council of Europe / European Commission,	
2.	Тема 2. Роль культури в креативній економіці Робота з виданням «The Impact of Culture on Tourism» Підготовка доповідей і презентацій: 1. Roles and Impact of Culture and Tourism on Attractiveness destinations 2. Culture and tourism as drivers of regional attractiveness and competitiveness 3. Policies and Programmes for Culture and Tourism 4. Робота з кейсами - The Port Arthur Historic Site, Australia - The Vorarlberg Province, Austria - Temple Stay Programme, Republic of Korea - State of Michoacán, Mexico - The Industrial Monuments Route of the Silesian Voivodeship, Poland	2
3.	Тема 3. Культурний туризм як складова креативних індустрій - Креативний туризм: огляд та напрямки політики - Креативні індустрії в економіці знань - Креативний туризм як джерело зростання - Креативна туристична політика та практика Кейс-стаді креативного туризму - Контентна комунікаційна платформа Creative Austria - Розвиток індустрії творчих послуг у Ханчжоу, Китайська Народна Республіка - Дизайнерський туризм у Мілані, Італія - Сучасне мистецтво та туризм на островах Сетоуті, Японія - Корейська хвиля "Халлю" та технологічний туризм у Кореї - Веллінгтон, «творча столиця» Нової Зеландії - Творчий туризм в Санта-Фе, США Робота з виданням OECD 'Tourism and the Creative Economy'	2
4.	Тема 4. Багаторівневий підхід до розуміння культурного туризму Культурні маршрути Ради Європи як модель багаторівневого підходу до розвитку культурного туризму 1. Опрацювання сайту Культурні маршрути Ради Європи [https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/home] 2. Підготовка доповіді з презентацією про проєкт Культурні маршрути Ради Європи 3. Підготовка доповідей з презентаціями за обраним культурним маршрутом [https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/by-theme] 4. Ознайомлення з практичним посібником "Культурні маршрути Ради Європи"	2
4.	Тема 6. Основні сегменти культурно-пізнавального туризму Крафт і культурний туризм: світові практики та український досвід 1. Роль гастрономії в туристичному розвитку 2. Їжа та туристичний досвід	2

	3. Оцінити вплив крафтової індустрії на стан розвитку культурного туризму в Україні та світі 4. Проаналізувати стан розвитку креативних ремесел, сувенірної продукції, виробництво локальних продуктів харчування і їхній вплив на туристичну привабливість DESTINATION	
6.	Тема 7. Формування креативного середовища міст 1. Ознайомлення з відео-підручником Креативні міста ЮНЕСКО та підготовка презентації (Що таке мережа креативних міст ЮНЕСКО? Чому варто стати креативним містом ЮНЕСКО? Як приєднатися до Мережі креативних міст ЮНЕСКО? Що таке Рамкова програма співпраці UCCN для конкурсу?) 2. Методичні рекомендації щодо приєднання українських міст до Мережі креативних міст ЮНЕСКО (підготовка презентації) 3. Опрацювання звіту UNESCO Creative Cities Moving Towards The 2030 4. Презентація креативного міста ЮНЕСКО за вибором	2
7.	Тема 8. Креативні кластери і розвиток туризму в DESTINATION 1. Ознайомлення з публікацією Джона Ньюбігіна «Хаби, кластери та регіони». Підготовка доповіді з презентацією 2. Ознайомлення з публікацією «Цінність креативних хабів». Підготовка доповіді з презентацією. 3. Підготовка презентації діяльності креативного хабу (за списком або за вибором) 4. Аналіз кейсів креативних хабів в Україні 5. Ознайомлення з посібником для лідера креативного хабу	2
8.	Тема 9. Подієвий туризм як стратегія креативного розвитку регіону 1. Роль фестивалів у розвитку креативної економіки та туризму 2. Сутність фестивального туризму - Поняття, ознаки та види спеціальних подій. - Мотивація проведення спеціальних подій - Поняття, складові та структура туристичного продукту фестивалів - Класифікація фестивального туризму - Тематичні різновиди фестивалів - Виробники фестивального продукту - Споживачі фестивального туризму - Роль посередницьких фірм у фестивальному туризмі 3. Підготовка кейсів з розвитку фестивалів в Україні Файне Місто Тернопіль Фестиваль документального кіно просто неба Lampra.doc Фестиваль “Тарас Бульба” (м.Дубно) Культурно-гастрономічний фестиваль “Опішня СливаФест” Київ-етно-мюзік-фест “Віртуози Фолку” Київ Клезмер Фест Фестиваль “Арт в катакомбах” Фестиваль української середньовічної культури “Ту Стань!” Фестиваль бойківської культури “БойС” Фестиваль “Бобрицький ярмарок”, Київська обл.	2
Усього годин		16

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 4. Багаторівневий підхід до розуміння культурного туризму	2

	Завдання: Розробка концепції культурного туристичного продукту Робота в групах Студенти об'єднуються в групи по 3–4 особи. Кожна група обирає віддалену або маловідому DESTINATION Українці. 1. Аналіз ресурсів DESTINATION: - матеріальні ресурси: архітектурні пам'ятки, музеї, археологічні об'єкти, пам'ятники; - нематеріальні ресурси: традиції, ремесла, обряди, усні перекази, гастрономія, музика; - природні ресурси: ландшафт, парки, водні об'єкти, унікальні природні феномени; - людські ресурси: місцеві громади, гідів, митців, фахівців з культурної спадщини; - культурний ландшафт: взаємозв'язок культурних та природних елементів території. 2. Розробка туристичного продукту: - визначити тип продукту: тур маршрут, тематичний тур, фестиваль, інтерактивна експозиція; - описати ключові етапи реалізації продукту: підготовка ресурсів, маркетинг, залучення стейкхолдерів; - визначити цільову аудиторію туристів 3. Інтегрований підхід: - продемонструвати, як культурні, природні та людські ресурси будуть інтегровані в продукт; - вказати, як забезпечити сталий розвиток та збереження культурної спадщини. 4. Аналіз ризиків: - визначити потенційні ризики (економічні, соціальні, екологічні, культурні) - запропонувати стратегії мінімізації ризиків. Презентація результатів. Кожна група готує коротку презентацію (5–7 хв) та аналітичну записку (2–3 стор.), що включає: - опис обраної DESTINATION; - перелік ресурсів; - концепцію туристичного продукту; - аналіз ризиків; - інтегрований підхід до використання ресурсів.	
2.	Тема 5. Ресурсна база культурно-пізнавального туризму 1. Ресурси для розробки продуктів культурного туризму - Активи культурної спадщини - Культурний туризм у віддалених DESTINATION - Культурні, природні та людські ресурси - Матеріальні ресурси - Нематеріальні ресурси - Культурний ландшафт - Людські ресурси - Інтегрований підхід до ревіталізації культурної спадщини - Ризики використання культурної спадщини для культурного туризму 2. Завдання: Історико-культурні заповідники України як «точки росту» проєктів культурного туризму	2

	Підготувати доповіді та презентації про історико-культурні заповідники різних типів в таких областях України: Київська, Вінницька, Волинська, Запорізька, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська (за вибором). Потрібно представити: - історичну довідку про заповідник (дата створення, головні об'єкти); - тип заповідника (історико-культурний, археологічний, архітектурний, меморіальний тощо); - туристичний потенціал: інфраструктура, кількість відвідувачів, роль у формуванні регіональної ідентичності; - приклади культурних заходів (фестивалі, реконструкції, виставки), які проводяться на базі заповідника; - проблеми збереження та розвитку (фінансування, екологічні ризики, вплив війни); Пропозиції щодо вдосконалення туристичного використання заповідника - біографічна складова: підготувати коротку довідку про видатну історичну або культурну постать, пов'язану з цим заповідником (наприклад, князь Володимир для «Стародавнього Києва», І. Рєпін для Чугуєва, Т. Шевченко для Канівського заповідника). Аналітичний блок: дати відповідь на питання: - Яким чином заповідники цієї області можна інтегрувати у міжнародні туристичні маршрути? - Чи можуть вони стати складовою культурної дипломатії України? Презентація результатів у групах із подальшим обговоренням і порівнянням потенціалу заповідників різних областей.	
3.	Тема 5. Ресурсна база культурно-пізнавального туризму Робота зі звітом ЮНВТО «Туризм і нематеріальна культурна спадщина» 1. Класифікація прикладів нематеріальної культурної спадщини (НКС). Ознайомившись із текстом звіту UNWTO, розподіліть наведені у ньому приклади НКС за категоріями: • Ремесла та образотворче мистецтво • Гастрономія та кулінарія • Соціальні звичаї, обряди, святкові події • Музика та виконавське мистецтво • Усні традиції та вислови • Знання та практика щодо природи Обговоріть, яка з категорій має найбільший туристичний потенціал для вашої країни/регіону і чому. 2. Груповий аналіз кейсу. Оберіть один приклад із звіту (наприклад, кулінарний туризм у Перу або музичні фестивалі в Африці). Визначте: а) до якої категорії НКС належить кейс; б) які вигоди отримала місцева громада; в) які ризики (втрата автентичності, надмірна комерціалізація, вплив масового туризму) проявилися.	2

	3. Проєкт «НКС-туристичний продукт». Розробіть концепцію туристичного продукту, базованого на одній із категорій НКС в Україні. Обов'язково вкажіть: • цільову аудиторію; • формат (тур, фестиваль, гастрономічний маршрут, майстер-клас тощо); • механізми збереження автентичності; • потенційних партнерів і стейкхолдерів; • можливості для сталого розвитку. 4. Презентація. Представте результати роботи груп (5–7 хвилин). Інші групи мають визначити, наскільки запропонований продукт: • автентичний, • життєздатний, • привабливий для туристів. 5. Рефлексія. Напишіть коротке есе (1 стор.) на тему: «Яка категорія нематеріальної культурної спадщини має найбільший потенціал для розвитку туризму в Україні та чому?».	
4.	Тема 8. Креативні кластери та розвиток туризму в DESTINATION Завдання: Ревіталізація віддалених DESTINATION через культурний туризм і кращі практики 1. Ознайомитися за навчальним матеріалом Ради Європи щодо ролі культурного туризму в ревіталізації територій 1. Переваги туризму 2. Регенерація міських і сільських територій 3. Партнерство зацікавлених сторін 4. Заохочення взаємодії, мережевих зв'язків і соціальної згуртованості у вразливих групах 5. Соціальне підприємництво 6. Інтерпретація культурної спадщини 7. Кращі практики 2. Робота в групах. Створення кейсу «Ревіталізація DESTINATION». Розробити концепцію культурного туризму для віддаленого або депресивного регіону України: - Визначити ресурси регіону (культурні, природні, людські). - Вказати ключових стейкхолдерів та форми їхньої взаємодії. - Вибрати форму продукту (маршрут, фестиваль, культурний кластер). - Визначити механізми залучення туристів і соціальну вигоду для місцевої громади. - Вказати можливі ризики та способи їх мінімізації. 3. Презентація та обговорення кейсів - кожна група презентує проєкт - інші студенти і викладач оцінюють життєздатність, автентичність та соціальний ефект проєкту.	2
5.	Тема 10. Культурно-пізнавальний туризм: можливості для росту в Україні Завдання: Розробка бізнес-моделі проєкту культурно-пізнавального туризму в регіоні. Робот з бізнес-моделлю Canvas: 1. Визначити базовий об'єкт культурного туризму (заповідник, музей, культурний маршрут, фестиваль). 2. Розробити бізнес-модель Canvas для обраного об'єкта: - Сегменти споживачів	2

	- Ціннісна пропозиція - Потоки доходів - Канали - Відносини зі споживачем - Ключові дії - Ключові ресурси - Структура витрат 3. Визначити, які ризики можуть виникнути (фінансові, організаційні, екологічні, соціальні), та запропонувати шляхи залучення інвестицій та партнерів (державний сектор, приватний бізнес, міжнародні програми). 4. Підготовка презентації з візуальним відображенням бізнес-моделі Canvas	
Усього годин		10

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Цілі та завдання курсу, його проблематика Підготовка до усного опитування на тему: «Роль культури в креативній економіці» за наступними питаннями: Опитування студентів за наступними питаннями: Роль культури в соціально-економічному розвитку суспільства Культура як чинник сталого розвитку регіонів Сутність, мета та основні напрямки культурної політики держави	6	5
2.	Тема 2. Роль культури в креативній економіці Підготовка до написання есе на тему: «Культурний туризм як складова креативних індустрій» за наступним планом: 1. Що Ви знаєте про історико-культурний туризм? 2. Що Ви знаєте про всесвітню історико-культурну спадщину? Наведіть, якщо зможете, приклади успішного використання культури і об'єктів всесвітньої культурної спадщини в туризмі. 3. Які об'єкти культурної спадщини у м. Харкові чи Харківській області могли б стати маркерами туристичної привабливості регіону. Як це можна реалізувати на практиці?	7	10
3.	Тема 3. Культурний туризм як складова креативних індустрій Сектори креативних і культурних індустрій – потенціал для розвитку туризму. Формування системи знань про ключові сектори галузі культурних і креативних індустрій. Питання для обговорення: 1. Реклама. 2. Дизайн. 3. Архітектура. 4. Декоративне мистецтво і ремесла. 5. Мода. 6. Кіновиробництво. 7. Музика і звукозапис. 8. Виконавче мистецтво. 9. Телебачення. 10. Радіо 11. Інтернет. 12. Художнє мистецтво. 13. Література і видавнича справа. 14. Мультимедіа і комп'ютерні ігри. 15. Музеї та організації культури.	7	10
4.	Тема 4. Багаторівневий підхід до розуміння культурного туризму	5	10

	Перегляд навчального відео Dr Hayley Stainton. The Rise of Cultural Tourism. За результатами перегляду дайте відповідь на запитання: 1. Як відео визначає культурний туризм? Які приклади наведені — наскільки вони включають елементи нематеріальної культурної спадщини? 2. Які причини зазначені у відео як ключові для зростання популярності культурного туризму? Чи всі вони актуальні для України? 3. Які ризики або негативні наслідки розвитку культурного туризму згадуються у відео? Як їх можна мінімізувати? 4. Які приклади культурно-туристичних дестинацій або проєктів вас особливо вразили? Чому? 5. Які технологічні чи інноваційні рішення відео пропонує для культурного туризму? Чи можна їх адаптувати для розвитку в українських регіонах? 6. Як можна залучити місцеві громади до проєктів культурного туризму, щоб це було взаємовигідно і стійко? 7. Який баланс потрібно знайти між промоцією туристичного потенціалу і охороною культурної та історичної автентичності? 8. Як можуть політика та управління (державні чи регіональні установи) підтримувати розвиток культурного туризму на локальному рівні?		
5.	Тема 5. Ресурсна база культурно-пізнавального туризму В межах теми ресурсна база культурного туризму охарактеризувати потенціал ресурсів історико-культурного туризму за видами: пам'ятки археології, пам'ятки історії, пам'ятки монументального мистецтва, пам'ятки архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтні, об'єкти культурної спадщини ЮНЕСКО.	7	12
6.	Тема 6. Основні сегменти культурно-пізнавального туризму 1. Специфіка та можливості використання пам'яток археології в культурно-пізнавальному туризмі. 2. Міжнародний досвід використання пам'яток археології в туристичній сфері. Користуючись інтерактивною картою світу проєкту EXARC <http://openarchaeology.info/venues>, де позначені археологічні музеї просто неба, виберіть один з об'єктів та підготуйте доповідь. 3. Використання пам'яток археології в туристичній діяльності України 3.1. Використання пам'яток археології в туристичній діяльності Харківщини. • Історико-археологічний музей заповідник «Верхній Салтів». Центр зеленого туризму та експериментальної археології «Воронья слободка» у с. Меліховка Нововодолазького району.	7	10
7.	Тема 7. Формування креативного середовища міст Самостійне вивчення літератури з теми курсу, підготовка есе за обраною книгою: 1. Джозеф Пайн, Джеймс Гілмор. Економіка вражень / Пер. з англ. – К.: Vivat, 2021. – 368 с. 2. Лендрі Ч. Креативне містотворення. Його сила і можливості / Ч. Лендрі / Пер. з англ. – Харків: Фоліо, 2020. – 252 с.	6	12

	3. Флорида Р. К «Homo creativus». Як новий клас завойовує світ / Пер. с англ. – К.: Наш формат, 2018. – 432 с. 4. Howkins, John The Creative Economy: How People Make Money From Ideas. Penguin UK; 2nd edition, 2013 – 288 p.		
8.	Тема 8. Креативні кластери і розвиток туризму в DESTИНАЦІЇ Виконання практичного завдання «Ревіталізація віддалених DESTИНАЦІЙ через культурний туризм і кращі практики»	9	12
9.	Тема 9. Подієвий туризм як стратегія креативного розвитку регіону Виставкова діяльність в Україні на сучасному етапі: стан та перспективи. Використовуючи монографію Ткаченко Т. І. Виставковий бізнес Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 244 с. провести діагностику розвитку виставкового бізнесу в Україні. Зокрема, тенденції розвитку виставкового бізнесу, правове регулювання виставкового бізнесу, оцінку механізмів управління суб'єктами виставкового бізнесу Використовуючи сайт Міністерства економіки < https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=931a9ead-4656-439b-b912-0b8b2db1ae61&title=PerelikZakhodivVistavkovoIarmarkovoiDiialnostiVUkrainiU2020-Rotsi > представити стан розвитку виставкового бізнесу за регіонами України.	5	12
10.	Тема 10. Культурно-пізнавальний туризм: можливості для росту в Україні Виконання практичного завдання «Розробка бізнес-моделі проєкту культурно-пізнавального туризму в регіоні»	9	15
	Разом	68	108

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів.

Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

Поточний контроль (засвоєння тем розділів) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія,);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;
- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового екзамену дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Культурно-пізнавальний туризм». Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Час виконання – до 40 хвилин.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Разом	Іспит	Сума
Розділ 1				Розділ 2						60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5, 4	4,4	5	5	5,4	5	4			
Семінар	Семінар	Семінар	Семінар, практичне заняття	Практичне заняття	Семінар	Семінар	Семінар, практичне заняття	Семінар	Практичне заняття			

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 50 балів;
- самостійна робота – 10 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5-4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань,

	використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0,5	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається. Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

– проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем сучасних міжнародних відносин (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем сучасних міжнародних відносин (підготовка наукової статті, тез доповідей та ін., що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів)

Критерії оцінювання самостійної роботи з дисципліни «Культурно-пізнавальний туризм»

- оформлення роботи 2 бали;
- повнота викладеної інформації 6 балів;
- захист роботи 2 бали.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання самостійної роботи, підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів: 40 тестових запитань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирьохрівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Базова література

1. Галасюк В., Гужва І., Іванов Є., Митник О. Креативна економіка: нова економічна епоха XXI ст. URL: https://creativeeconomy.center/wp-content/uploads/2021/12/2_5332503104040474153.pdf
2. Джозеф Пайн, Джеймс Гілмор. Економіка вражень / Пер. з англ. – К.: Vivat, 2021. – 368 с.
3. Економічна привабливість української культури : аналітична доповідь. Київ : ФОП Лопатіна О. О., 2019. 112 с. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Special_research/2019_UCF_report_full.pdf
4. Кузьмін О.Є. Креативний менеджмент: навч. посібник / О.Є. Кузьмін, С.В. Князь, І.В. Литвин, Д.К. Зінкевич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 124 с.
5. Лендрі Ч. Креативне містотворення. Його сила і можливості / Ч. Лендрі / Пер. з англ. – Харків: Фоліо, 2020. – 252 с.
6. Свінцицька О.М., Ткачук В.О. Креативна економіка та креативні індустрії : навч. посібн. [Електронне видання]. – Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 218 с. URL: <https://www.litmir.me/bd/?b=689728&p=1>
7. Флорида Р. К «Homo creativus». Як новий клас завойовує світ / Пер. с англ. – К.: Наш формат, 2018. – 432 с.
8. Almeida, C.R. de (ed.) (2022) *Handbook of research on cultural tourism and sustainability*. Hershey, Pennsylvania: Business Science Reference. Available at: <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-9217-5>.
9. Cantoni, L., Stefanovic, I., Ventura, G. (2025) *Fashion and Cultural Tourism: Connecting Creators, Businesses and Destinations* / World Tourism Organization & Università della Svizzera italiana. – Madrid: UN Tourism, 84 p.
10. Howkins, John The Creative Economy: *How People Make Money From Ideas*. Penguin UK; 2nd edition, 2013 – 288 p.
11. Mc Kercher, B and Cros, H (2002) *Cultural tourism: the partnership between tourism and cultural heritage management*. New York: Haworth Hospitality Press.
12. Richards, G. (2001) The Development of Cultural Tourism in Europe. In Richards, G. (ed.) *Cultural Attractions and European Tourism*. Wallingford: CABI.
13. Richards, G. (2003) What is Cultural Tourism? In van Maaren, A. (ed) *Erfgoed voor Toerisme*. Nationaal Contact Monumenten.
14. Richards, G. (2021) *Rethinking cultural tourism*. Northampton: Edward Elgar Publishing.
15. Smith, Melanie; Richards, Greg (eds.). *Routledge Handbook of Cultural Tourism*. Paperback. Routledge, 2017.
16. Timothy, Dallen J. *Cultural Heritage and Tourism: An Introduction* / 2nd ed. — Channel View Publications : The Limited, 2020. – 576 p.

17. Matteucci, Xavier and Moretti, Simone. *The Future of Cultural Tourism*, Bristol, Blue Ridge Summit: Channel View Publications, 2025.

Допоміжна література

- 18.Божко Л. Д. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів України / Л. Д. Божко // *Культура України*. – 2011. – Випуск 32. – С. 135-141.
- 19.Гордін В. Е. Культурний туризм як стратегія розвитку міста : пошук компромісів між інтересами місцевого населення і туристів. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://infotour.in.ua/statti_tourism/gordin.htm.
- 20.Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
- 21.Костюк О. Історія івенту / О. Костюк // *Теорія і практика організації спеціальних заходів*. – 2008. – №3. – С. 17-21.
- 22.Парфіненко А. Ю. Territoria туризму: час «культурних подорожей» // *UNIVERSITATES: Наука и просвещение*. – 2012. - №2. – С. 4-13.
- 23.Парфіненко А. Ю. Культура як джерело конкурентних переваг та складова туристичного іміджу регіону // *Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку: Монографія* / Під ред. проф. В. В. Александрова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 88-105.
- 24.Парфіненко А. Ю. Культурний туризм як чинник соціально-економічного розвитку територій / А. Ю. Парфіненко // *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2013. Випуск 43. Ч. 1. - С. 233–242.
- 25.Парфіненко А. Ю. Подієвий туризм як чинник формування туристичної привабливості міста / Парфіненко А. Ю. // *Географія та туризм*. Вип. 34. – К., 2015. – С. 144.-154.
- 26.Парфіненко А. Ю. Розвиток «економіки ексклюзивності» як пріоритетний напрямок забезпечення конкурентоспроможності туристичної сфери України / Парфіненко А.Ю. // *Географія. Країнознавство. Туризм*. Вип.14. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2011. – С. 8-13.
- 27.Парфіненко А. Ю. Розвиток туризму як чинник капіталізації культурної спадщини регіону / Парфіненко А. Ю. // *Традиційна культура в умовах глобалізації: регіональні особливості та розвиток туризму*” (Харків, 24 травня, 2013 р.). - С. 75-80.
- 28.Парфіненко А. Ю., Гербіш А. П. Культурний туризм як чинник капіталізації культурної спадщини території / Парфіненко А. Ю., Гербіш А. П. // *Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції (9 листопада 2012 року)*. - Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – С. 73-76. 2012. – С. 73-76.

29. Парфіненко А.Ю. Туристська привабливість культури / Парфіненко А.Ю. // Краєзнавство. Географія. Туризм. - №8(685). - Лютий, 2011. - К.: Шкільний світ. - С. 4-6.
30. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження : навч. посіб. - К. : Центр учбової літератури, 2007. - 432 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Флорида, Р. *Розвиток урбанізму і креативних міст. Інклюзивна складова. Поєднання освіти, культури, мистецтва і бізнесу* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JFq-a3cl9GE>.
2. Хокінс, Д. *«Креативна економіка»: викладення власного розуміння виникнення потреби у розвитку креативності людини та креативної економіки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=rCqhnIpQ_Xw.
3. *Creative Industries Economic Estimates: Statistical Release* – Department for Culture, Media and Sport of the UK, January 2015.
4. *The Economic Contribution of the Creative Industries to EU GDP and Employment* – Tera Consultant, September 2014.
5. *Building a Creative Nation: Evidence Review* – Creative & Cultural Skills, 2014.
6. *Creating Growth. Measuring Cultural and Creative Markets in the EU* – GECAS, December 2014.
7. *Tourism and the Creative Economy*, OECD Studies on Tourism. – OECD Publishing, 2014.
8. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
9. *United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unctad.org>.
10. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unesco.org/en>.
11. *World Tourism Organization (UNWTO)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unwto.org>.
12. *Державна служба статистики України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (воєнний стан, карантинні обмеження)

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за

змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Культурно-пізнавальний туризм», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5902>